

معرفی کتاب

دکتر محمد رضا فخر روحانی^۱

سید حسین هادی مدرسی، اسماء الامام
الحسین علیه السلام و القابه المنصوصه، کربلا: العتبه
الحسینیة المقدسه، ۱۴۴۲ق/ ۲۰۲۱م.

ادعیه و زیارت نامه‌ها از ارجمندترین و
فرهنگ سازترین متون دینی شیعه بوده که قدر
و قیمت شان آنچنان که باید شناخته
نشده است. از میان زیارت نامه‌ها، آنهایی که
توسط معصومین علیهم السلام انشاء شده‌اند به لحاظ
الفاظ و معانی، بالاترین درجه وثاقت را دارا
هستند. زیارت نامه‌ها از نظر داده‌های اسلامی

و شیعی، شایسته دقیق‌ترین مطالعات زبانی، ادبی، سبک شناختی و تحلیل‌های
محتوایی هستند.

بعد از قرآن کریم، ادعیه و زیارت نامه‌های ماثور از جمله موثق‌ترین متون اسلامی را
تشکیل می‌دهند و برای مقاصد گوناگونی می‌توان به آنها مراجعه کرد. یکی از بخش‌های
تشکیل دهنده و شایسته مراجعه در زیارت نامه‌ها، اسامی و القاب احترام آمیزی است
که برای اشاره به آن ذوات مقدسه به کار رفته است. هدف از درج این اسامی، القاب و

۱. استادیار دانشگاه قم. Abumahdi1061@gmail.com

کنیه‌ها باید چیزهایی بیش از تشریفات صوری باشد. نگاهی به اهداف فرهنگ‌سازانه ائمه اطهار نشان می‌دهد که نیت آن بزرگان تقویت جنبه فرهنگ‌سازی و معرفت‌افزایی در شیعیان بود، از این رو، کاربرد و کثرت این اسامی و القاب برای توجه دادن زائران و شیعیان به سمت شخصیت و مکانت والای اهل بیت علیهم‌السلام و پرورش یافتگان خاص مکتب آنان است.

کتاب مورد بررسی از یک مقدمه خوب ۲۴ صفحه‌ای و متن اصلی در ۷۲۱ صفحه تشکیل شده است. فهرست مطالب در ۱۶ صفحه و فهرست منابع که ۱۷۰ اثر را دربرگرفته در ۱۶ صفحه در پایان کتاب آمده است. این کتاب در مجموع ۳۰۹ نام، لقب و کنیه امام حسین علیه‌السلام را به ترتیب الفبایی فهرست کرده که همگی مستخرج از متون زیارات و روایات معتبر هستند.

در نگارش مدخل‌ها ابتدا نام، لقب یا کنیه ذکر شده، بعد عین عبارات متن منبع مورد استفاده درج شده است. ابتدا مؤید قرآنی آن ذکر شده، بعد نوبت به روایات می‌رسد. در تبیین معانی اسامی، القاب و کنیه‌ها از فرهنگ لغت‌های معتبر عربی هم نقل قول‌هایی شاخص آورده شده است.

کتاب اسماء الامام الحسين علیه‌السلام و القابه المنصوصه جنبه‌های قابل توجه دیگری نیز دارد. در صفحاتی از این کتاب مباحث تاریخی و اعتقادی شیعی آمده است؛ از این رو تبیین محتوایی واژه‌های اصلی این کتاب نشان‌دهنده عمق اعتقادی و ریشه‌های تاریخی اندیشه‌های شیعه امامیه است.

آخرین یادآوری اینکه زیارت‌نامه‌های امام حسین علیه‌السلام بیش از آنچه مصیبت‌نامه باشد، درس‌نامه‌هایی در نهایت اعتبار در جهت بالا بردن سطح اعتقادات و تعمیق و ترفیع معلومات شیعیان نسبت به آن حضرت است. یقیناً آنانی که از روی راسخ بودن در اعتقادات ارادتمند حضرت سلیمان کربلا بوده، از هویت مستحکم‌تری و فرهنگ بالاتری برخوردار هستند.